

حافظه و شناخت در سالمندی

تالیف :

دکتر احمد علی اکبری کامرانی

بورد تخصصی بیماری های داخلی

دوره فوق تخصصی AFSA در طب سالمندی از پاریس

عضو هیات علمی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

اکبری کامرانی، احمد علی، ۱۳۳۲ -

حافظه و شناخت درسالمندی / تألیف احمد علی اکبری کامرانی. - تهران:
دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، مرکز تحقیقات مسائل اجتماعی و روانی
سالمندان، گروه آموزشی بالینی، ۱۳۸۴.
۳۱۰ ص.؛ مصور، جدول، نمودار.

ISBN: 964-8863-13-X : ۳۱۰۰۰ ریال

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. ۳۰۰ - ۳۱۰.

۱. حافظه سالمندان. ۲. شناخت درسالمندان. ۳. آتزهایمر. الف. دانشگاه علوم
بهزیستی و توانبخشی. مرکز تحقیقات مسائل اجتماعی روانی سالمندان. گروه
آموزش بالینی. ب. عنوان.

۱۵۳/۱۴۰۸۴۶

الف ۷ ح ۲ / ۸۵ / ۷۲۴ BF

۳۵۱۵۴ - ۸۴ م

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: حافظه و شناخت درسالمندی

تألیف: دکتر احمد علی اکبری کامرانی

صفحه آرای و حروفچینی: خدمات کامپیوتری تایپ «پویا»

طراح جلد: فرشید اکبری کامرانی

ناظر چاپ: امیر محمد کیودهن

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۳۱۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول

چاپ: مهدیه

سال انتشار: ۱۳۸۴

ناشر: انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین - بلوار دانشجو - خ کودکیار - دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تلفن: ۲۲۴۰۱۴۰۱

شابک: X-۱۳-۹۶۴-۸۸۶۳-۹۶۴-۸۸۶۳-۱۳-X-964-8863-13-X

همه ی حقوق برای ناشر محفوظ است

"سخن ناشر"

ای نام تو بهترین سرآغاز

چنانچه می دانیم اصلاح و بهبود کمی و کیفی فرآیند نشر و چاپ کتاب همواره با دشواری ها و چالش های جدی همراه بوده و نیازمند هماهنگی میان ساختارهای فرهنگی ، علمی ، اجرایی ، اقتصادی و اجتماعی می باشد .

اما از آنجا که اهداف و رسالت دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی ارتقای سطح دانش؛ نگرش و رفتار افراد جامعه می باشد ، لذا تلاش می نماید تا به رغم تمام دشواریهای موجود با نشر آثار اساتید ، اندیشمندان و پژوهشگران در زمینه های توانبخشی ، رفاه ، روانشناسی ، علوم اجتماعی و.... در جهت رفع موانع موجود گام بردارد و با افزایش سطح دانش و آگاهی در کاهش مشکلات و پیشرفت کشور سهم شود .

اینک مرکز انتشارات دانشگاه امید آن دارد با عنایت ایزد منان و هم یاری و هم اندیشی اهل قلم در این راه پرفراز و نشیب موفق شود .

از آنجا که مسائل ویژه دوران سالمندی از دیدگاه متفاوت پزشکی ، روانشناسی ، اجتماعی از موضوعات ضروری و پیش روی جامعه ایرانی در آینده خواهد بود لذا کتاب حاضر نوشته جناب آقای دکتر احمد علی اکبری کامرانی استادیار این دانشگاه سعی نموده است با بررسی مسائل و مشکلات دوران سالمندی از رنج و عذاب آن دوران بکاهد و با طرح موضوع حافظه و شناخت اکثر جنبه های آن مافند ؛ روانشناسی ، روانپزشکی ، زیست شناسی ، علوم اعصاب و بالینی اطلاعات جامع و بین رشته ای در اختیار دانشجویان پزشکی ، پیراپزشکی همکاران پزشک و غیر پزشک قرار دهد و بدینوسیله در جهت شیرین نمودن و ارتقای کیفی زندگی در دوران سالمندی گامی نو بردارد .

انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

بخش اول : کلیات

فصل اول : سالمندی	۱-۱۸
فصل دوم : حافظه و شناخت	۱۹-۴۱
فصل سوم : سایر قلمروهای اصلی شناخت	۴۳-۵۹

بخش دوم : تکامل و تشریح کاربردی مغز

فصل چهارم : جنین شناسی مغز	۶۱-۶۷
فصل پنجم : بافت شناسی مغز	۶۹-۷۹
فصل ششم : تشریح کاربردی مغز	۸۱-۱۰۹
فصل هفتم : نورو آناتومی حافظه	۱۱۱-۱۲۲
فصل هشتم : تغییرات مغز و سیستم عصبی مرکزی در سالمندی	۱۲۳-۱۴۱

بخش سوم : اختلالات حافظه و شناخت

فصل نهم : اختلالات حافظه و شناخت قابل برگشت	۱۴۳-۱۶۳
فصل دهم : اختلالات حافظه و شناخت غیر قابل برگشت	۱۶۵-۱۸۳

بخش چهارم : ارزیابی بیماران مبتلا به اختلال حافظه و شناخت

فصل یازدهم : ارزیابی جامع	۱۸۵-۱۹۶
فصل دوازدهم : ارزیابی وضعیت شناختی و عملکردی بیماران	
مبتلا به ضعف حافظه	۱۹۷-۲۱۱
فصل سیزدهم : ارزیابی های عصبی روانی یا نوروپسیکولوژیکی جامع	۲۱۳-۲۴۳

بخش پنجم : نیمرخ حافظه و عملکردهای عصبی روانی در موارد بالینی خاص

فصل چهاردهم : نیمرخ حافظه و سایر عملکردهای نوروپسیکولوژیک	
در بیماری الزایمر	۲۴۵-۲۵۰
فصل پانزدهم : نیمرخ حافظه و سایر عملکردهای نوروپسیکولوژیک	
در زوال عقل عروقی و صدمات جمجمه	۲۵۱-۳۵۶
فصل شانزدهم : نیمرخ حافظه و سایر عملکردهای نوروپسیکولوژیک	
در زوال عقل لب فرونتال	۲۵۷-۲۶۳
فصل هفدهم : نیمرخ حافظه و سایر عملکردهای نوروپسیکولوژیک	
در بیماری پارکینسون و زوال عقل تیپ اجسام لویی	۲۶۵-۲۶۹
فصل هیجدهم : نیمرخ حافظه در سایر موارد بالینی خاص	۲۷۱-۲۸۱

بخش ششم: مداخلات و توصیه های درمانی

فصل نوزدهم : توصیه های غیر دارویی	۲۸۳-۲۸۵
فصل بیستم : توصیه های دارویی	۲۸۷-۲۹۸
منابع	۳۱۰-۲۹۹

ای که نان مرده را تو جان کنی

قرن گذشته ، دوران افزایش کمیت زندگی انسان بوده است . در یکمصد سال گذشته به میانگین عمر انسان در کشورهای پیشرفته ، حدود ۳۰ سال اضافه شده است ، در کشور ایران نیز در دهه ۱۳۷۵-۱۳۶۵ به میانگین عمر ایرانیان ، حدود ۱۰ سال اضافه شده است . اکنون میانگین عمر یک فرد ایرانی حدود ۶۹ سال برآورد می شود .

افزایش طول عمر در صورتیکه با معلولیت ، عجز و ناتوانی همراه باشد . معلوم نیست که پدیده ای دلخواه و مثبت تلقی شود ، لذا قرن آینده دوران پرداختن به کیفیت زندگی است . افرادی که این شانس را بدست می آورند که به درجه پیری نائل شوند ، حدود ۱/۳ از کل عمر گرانبهای خود را در دوره پیری و سالخوردگی می گذرانند . از این رو ، پرداختن به مسائل ویژه دوران سالمندی از دیدگاه متفاوت پزشکی ، روانشناسی ، اجتماعی ، از موضوعات ضروری و پیش روی جوامع آینده است . ما وظیفه داریم تا آنجا که می توانیم از مشکلات و مصائب دوران سالخوردگی بکامیم و زندگی را در این دوران برای سالخوردگان به دور از رنج و عذاب و تا آنجا که ممکن است ، شیرین و مفرح گردانیم .

برای رسیدن به این هدف بایستی شرایط موجود ، مشکلات و نیاز های پیش روی ، بصورت علمی و تخصصی مورد ارزیابی قرار گیرد. در همین راستا دو شاخه علمی ویژه در موضوع سالمندان در جهان وجود دارد .

۱- علم پیری شناسی یا ژرنتولوژی (Gerontology): که موضوعات علوم پایه ، همچون بیولوژی ، پسیکولوژی ، اپیدمیولوژی و سوسیولوژی و ... را در جمعیت سالمندی مورد مطالعه قرار می دهد .

۲- طب سالمندی یا ژریاتریک (Geriatric): که مباحث علوم پزشکی بالینی را در گروه سنی سالمندی ، همراه با مشکلات ویژه جسمانی و روانی و بیماریها و پاتولوژی ای شایع دوران سالمندی را مورد مطالعه قرار می دهد .

طب سالمندی در کشورهایی همچون انگلستان ، پس از جنگ جهانی دوم ، بطور کلاسیک راه اندازی شد . اما در اکثر کشورهای جهان مانند آمریکا ، کانادا ، فرانسه و ... در یکی دو دهه اخیر معرفی شده است . در ایران ، رشته طب سالمندی هنوز رسماً "شناسائی نشده است . لیکن به همت دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

بعنوان پیش قدم، چند سالی است که با برگزاری همایش های علمی متعدد کشوری و بین المللی، مسائل و مشکلات سالمندی مورد توجه مسئولان کشوری و دانشگاهها قرار گرفته است .

طب سالمندی علاوه بر متون طب داخلی متشکل از سایر علوم ضمیمه نیز می باشد و در واقع یک علوم بین رشته است . طبیب سالمندان علاوه بر طبابت تخصصی مرسوم در طب داخلی باید گوشه چشمی هم به مسائل مراقبتی ، روان پزشکی و بویژه به بیماری مغز و اعصاب شایع در دوران سالمندی داشته باشد . یکی از موضوعات مهم در طب سالمندی ، اختلالات حافظه و شناخت در دوران سالمندی می باشد .

این کتاب چکیده ایست از اطلاعات جامع و بین رشته ای در موضوع حافظه و شناخت در سالمندی برای دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی و همکاران پزشک و غیر پزشک که اطلاعات قبلی در علوم پزشکی پایه را دارا می باشند . در این کتاب سعی شده است که موضوع حافظه و شناخت از اکثر جنبه های آن مانند روانشناسی ، روانپزشکی ، زیست شناسی ، علوم اعصاب و بالینی مورد کندوکاو قرار گیرد . گرچه در حد توان تلاش نمودم که این مجموعه ضمن بروز بودن اطلاعات آن عاری از نقص و خطا باشد . اما قدر مسلم بدون خطا و لغزش نمی باشد . از همکاران دانشکند تقاضا دارم نقائص آن را با بزرگواری به مولف یادآور شده و اینجانب را قرین منت نمایند .

امید است که این برگ سبز به عنوان مرجعی خلاصه جهت مرور مورد توجه و کاربرد علاقه مندان به طب سالمندی و علم سالمندشناسی قرار گیرد .
بر خود واجب می دانم که از ریاست محترم دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی جناب آقای محمد تقی جغتائی ، سرپرست محترم انتشارات دانشگاه سرکار خانم دکتر موسوی و تمامی عزیزانی که در امر این امر مرا یاری کرده اند صمیمانه سپاسگزاری نمایم .

من الله توفیق

دکتر احمدعلی اکبری کامرانی

بورده تخصصی طب داخلی و تخصص پیشرفته طب سالمندی از فرانسه

استادیار گروه آموزشی بالینی و مرکز تحقیقات سالمندی

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی